

## DIREKTIIVID

## EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2008/94/EÜ,

22. oktoober 2008,

## töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral

(kodifitseeritud versioon)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

duse korral hõlmama tööõiguse teatavaid aspekte nagu kollektiivsete koondamiste kord ja pankrotid.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 137 lõiget 2,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, <sup>(1)</sup>

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras, <sup>(2)</sup>

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu 20. oktoobri 1980. aasta direktiivi 80/987/EMÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral <sup>(3)</sup> on korduvalt oluliselt muudetud. <sup>(4)</sup> Selguse ja otstarbekuse huvides tuleks kõnealune direktiiv kodiifitseerida.

(2) 9. detsembril 1989. aastal vastu võetud ühenduse töötajate sotsiaalsete põhiõiguste harta punktis 7 nähakse ette, et siseturu väljakujundamine peab viima ühenduse töötajate elu- ja töötingimuste paranemisele, mis peab vaja-

(3) On vaja kindlustada töötajate kaitse nende tööandja maksejõuetuse korral ja tagada neile minimaalne kaitse, eelkõige rahuldamata nõuete väljamaksmise tagamiseks, ning samas võtta arvesse ühenduse tasakaalustatud majandusliku ja sotsiaalse arengu vajadust. Sel eesmärgil peaksid liikmesriigid looma organi, mis tagab kõnealuste töötajate rahuldamata nõuete väljamaksmise.

(4) Kõnealuste töötajate õiglase kaitse tagamiseks tuleks maksejõuetuse seisund määratleda liikmesriikide seadusandluse suundumuste valguses ja see mõiste peaks hõlmama ka muid maksejõuetusmenetlusi peale likvideerimise. Seoses sellega peaksid liikmesriigid garantiiasutuse vastutuse kindlaksmääramiseks saama sätestada, et kui maksejõuetusest tuleneb mitu maksejõuetusmenetlust, käsitletakse seda üheainsa maksejõuetusmenetlusena.

(5) Tuleks tagada, et nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivis 97/81/EÜ (Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE), Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC) poolt sõlmitud osalist tööaega käsitleva raamkõkuleppe kohta), <sup>(5)</sup> nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivis 1999/70/EÜ (milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkõkulepet tähtajalise töö kohta) <sup>(6)</sup> ning nõukogu 25. juuni 1991. aasta direktiivis 91/383/EMÜ (millega täiendatakse meetmeid tähtajalise või ajutise töösuhtega töötajate tööohutuse ja -tervishoiu parandamise soodustamiseks) <sup>(7)</sup> nimetatud töötajad ei jääks käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja.

<sup>(1)</sup> ELT C 161, 13.7.2007, lk 75.

<sup>(2)</sup> Euroopa Parlamendi 19. juuni 2007. aasta arvamus (ELT C 146 E, 12.6.2008, lk 71) ja nõukogu 25. septembri 2008. aasta otsus.

<sup>(3)</sup> EÜT L 283, 28.10.1980, lk 23.

<sup>(4)</sup> Vt I lisa A ja B osa.

<sup>(5)</sup> EÜT L 14, 20.1.1998, lk 9.

<sup>(6)</sup> EÜT L 175, 10.7.1999, lk 43.

<sup>(7)</sup> EÜT L 206, 29.7.1991, lk 19.

(6) Töötajatele õiguskindluse tagamiseks mitmes liikmesriigis tegutsevate ettevõtete maksejõuetuse korral ning töötajate õiguste toetamiseks vastavalt Euroopa Kohtu pretseden-diõigusele tuleks ette näha sätted, mis näevad sõnaselgelt ette neil juhtudel maksenõuete täitmise eest vastutava asutuse ja milles liikmesriikide pädevate asutuste koostöö eesmärgiks kehtestatakse töötajate rahuldamata nõuete kiire lahendamise. Lisaks on vaja tagada asjakohase korra õige rakendamine, sätestades liikmesriikide pädevate asutuse koostöö.

(7) Liikmesriigid võivad kehtestada garantiiasutuste vastutusele piiranguid, mis peavad kokku sobima käesoleva direktiivi ühiskondliku eesmärgiga ja võivad arvesse võtta nõuete erinevaid tasemeid.

(8) Maksejõuetusmenetluste eristamise hõlbustamiseks eeskätt piiriülese ulatusega juhtudel tuleks sätestada, et liikmesriigid teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele sellist tüüpi maksejõuetusmenetlustest, mis põhjustavad garantiiasutuse sekkumise.

(9) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ja seetõttu on seda parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 ettenähtud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(10) Komisjon peaks esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi rakendamise ja kohaldamise kohta eeskätt liikmesriikides arenevate uute töösuhetevormide osas.

(11) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustusi, mis on seotud I lisa C osas esitatud direktiivide ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

## I PEATÜKK

### REGULEERIMISALA JA MÕISTED

#### Artikkel 1

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse töötajate nõuete suhtes, mis tekivad töölepingutest või töösuhetest ja esitatakse tööandjate vastu, kes on maksejõuetud artikli 2 lõike 1 tähenduses.

2. Liikmesriigid võivad erandina käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jätta teatavate töötajarühmade nõuded muude tagatise liikide olemasolu tõttu, kui on kindlaks tehtud, et need annavad kõnealustele isikutele käesolevast direktiivist tulenevaga samaväärse kaitse.

3. Kui liikmesriikide siseriiklikes õigusaktides juba kohaldatakse sellist sätet, võivad liikmesriigid käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jätta:

a) füüsilise isiku poolt palgatud koduabilised;

b) kasumiosa eest töötavad kalurid.

#### Artikkel 2

1. Käesolevas direktiivis loetakse tööandja maksejõuetuks, kui liikmesriigi õigusnormidega sätestatud korras on tööandja maksejõuetuse tõttu esitatud taotlus ühismenetluse algatamiseks, mille käigus tööandja kaotab osaliselt või täielikult oma vara käsutamise õiguse, ja määratakse likvideerija või samasugust ülesannet täitev isik ning vastavalt nimetatud sätetele on pädev asutus:

a) kas otsustanud menetluse algatada või

b) teinud kindlaks, et tööandja ettevõtte on lõplikult tegevuse lõpetanud ja kättesaadavast varast ei piisa menetluse algatamiseks.

2. Käesolev direktiiv ei piira siseriiklikke õigusakte mõistete „töötaja”, „tööandja”, „töötasu”, „vahetult tekkiv õigus” ja „tulevikus tekkiv õigus” määratluse osas.

Liikmesriigid ei tohi käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jätta:

a) osalise tööajaga töötajaid direktiivi 97/81/EÜ tähenduses;

b) tähtajalise töölepinguga töötajaid direktiivi 1999/70/EÜ tähenduses;

c) ajutise töösuhtega töötajaid direktiivi 91/383/EMÜ artikli 1 lõike 2 tähenduses.

3. Liikmesriigid ei tohi sätestada töölepingu või töösuhte minimaalset kestust, et töötajatel oleks õigus nõuetele käesoleva direktiivi alusel.

4. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike laiendamast töötajate kaitset muudele maksejõuetuse juhtudele (näiteks kui maksed on *de facto* jäädavalt lõpetatud), mis on kehtestatud muude kui lõikes 1 nimetatud menetlustega, mis nähakse ette siseriiklike õigusaktidega.

Sellised menetlused ei tekita IV peatükis nimetatud juhtudel tagamiskohustust teiste liikmesriikide asutustele.

## II PEATÜKK

### SÄTTED GARANTIIASUTUSTE KOHTA

#### Artikkel 3

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et garantiiasutused tagavad vastavalt artiklile 4 töötajate töölepingutest või töösuhetest tulenevate rahuldamata nõuete väljamaksmise, sealhulgas lahkumistoetuse töösuhte lõpetamise korral, kui siseriiklikud õigusaktid seda ette näevad.

Garantiiasutuse ülevõetavad nõuded peavad olema rahuldamata töötasunõuded seoses ajavahemikuga vastavalt olukorrale enne ja/või pärast liikmesriikide määratud kuupäeva.

#### Artikkel 4

1. Liikmesriikidel on võimalus piirata artiklis 3 nimetatud garantiiasutuste vastutust.

2. Kui liikmesriigid kasutavad lõikes 1 nimetatud võimalust, täpsustavad nad ajavahemiku pikkuse, mille eest garantiiasutus peab maksuma rahuldamata nõudeid. See ei tohi olla lühem kui ajavahemik, mis hõlmab töösuhte kolme viimase kuu tasu enne ja/või pärast artikli 3 teises lõigus nimetatud kuupäeva.

Liikmesriigid võivad selle minimaalse kolmekuulise ajavahemiku hõlmata võrdlusperioodiga, mille kestus on vähemalt kuus kuud.

Liikmesriigid, kus võrdlusperiood on vähemalt 18 kuud, võivad piirata ajavahemikku, mille eest garantiiasutus maksab rahuldamata nõudeid, kaheksa nädalani. Sel juhul kasutatakse minimaalse ajavahemiku arvutamiseks töötajale kõige soodsamaid ajavahemikke.

3. Liikmesriigid võivad kehtestada garantiiasutuse maksete ülemmäärad. Need ei tohi olla väiksemad kui käesoleva direktiivi ühiskondliku eesmärgiga ühiskondlikult kokkusobiv tase.

Kui liikmesriigid seda võimalust kasutavad, teatavad nad komisjonile ülemmäära kehtestamisel kasutatud meetoditest.

#### Artikkel 5

Liikmesriigid sätestavad üksikasjalikud eeskirjad garantiiasutuste organiseerimise, rahastamise ja töö kohta, järgides eelkõige järgmisi põhimõtteid:

a) garantiiasutuste vara ei sõltu tööandja käibekapitalist ning sellele ei või pöörata sissenõuet maksejõuetuse menetluse käigus;

b) tööandjad osalevad garantiiasutuste rahastamises, kui riigiasutused ei kata seda täies ulatuses;

c) garantiiasutuste vastutus ei sõltu sellest, kas rahastamiskohustus on täidetud või mitte.

## III PEATÜKK

## SOTSIAALKINDLUSTUST KÄSITLEVAD SÄTTED

## Artikkel 6

Liikmesriigid võivad sätestada, et artikleid 3, 4 ja 5 ei kohaldata sissemaksete suhtes, mida tehakse vastavalt riiklikele sotsiaalkindlustusskeemidele või täiendavatele tööandja või tööandjatevahelistele pensioniskeemidele, mis ei kuulu riiklikesse sotsiaalkindlustusskeemidesse.

## Artikkel 7

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et riiklike sotsiaalkindlustusskeemide kohaselt kohustuslike sissemaksete tasumata jätmine kindlustusametitele tööandja poolt enne tema maksejõuetuse tekkimist ei kahjustaks töötajate õigust saada hüvitisi nendelt kindlustusametistelt niivõrd, kuivõrd töötajate sissemaksed on töötasust maha arvatud.

## Artikkel 8

Liikmesriigid tagavad vajalike meetmete võtmise, et kaitsta töötajate ja isikute huve, kes olid tööandja ettevõttest lahkunud selleks kuupäevaks, kui tekkis tööandja maksejõuetus, seoses nende töötajate vahetult või tulevikus tekkiva õigusega saada vanadushüvitist, sealhulgas toitjakaotushüvitist, vastavalt täiendavatele tööandja või tööandjatevahelistele pensioniskeemidele, mis ei kuulu riiklikesse sotsiaalkindlustusskeemidesse.

## IV PEATÜKK

## SÄTTED RIIKIDEVAHELISTE OLUKORDADE KOHTA

## Artikkel 9

1. Kui vähemalt kahes liikmesriigis tegutsev ettevõtja on maksejõuetu artikli 2 lõike 1 tähenduses, vastutab töötajate rahuldamata nõuete maksmise eest selle liikmesriigi asutus, kelle territooriumil nad töötavad või tavaliselt töötavad.

2. Töötajate õiguste ulatuse määrab pädevat garantiiasutust reguleeriv õigus.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud juhtudel võetakse tööandja maksejõuetuse määramisel käesoleva direktiivi tähenduses arvesse teises liikmesriigis taotletud artikli 2 lõikes 1 nimetatud maksejõuetusmenetlusega seoses tehtud otsuseid.

## Artikkel 10

1. Artikli 9 rakendamisel sätestavad liikmesriigid asjakohase teabevahetuse oma pädevate asutuste ja/või artikli 3 esimeses lõigus nimetatud garantiiasutuste vahel, võimaldades eelkõige töötajate rahuldamata nõuete eest vastutava garantiiasutuse teavitamist.

2. Liikmesriigid teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele oma pädevate haldusasutuste ja/või garantiiasutuste kontaktandmed. Komisjon teeb need teatised avalikkusele kättesaadavaks.

## V PEATÜKK

## ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

## Artikkel 11

Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust kohaldada või kehtestada töötajate jaoks soodsamaid õigus- või haldusnorme.

Käesoleva direktiivi rakendamisega ei või mingil juhul põhjendada liikmesriikides valitseva olukorra halvenemist seoses töötajate kaitse üldise tasemega selle direktiivi reguleerimisalas.

## Artikkel 12

Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust:

a) võtta vajalikke meetmeid kuritarvituste vältimiseks;

b) loobuda artiklis 3 nimetatud kohustusest või vähendada seda või loobuda artiklis 7 nimetatud garantiikohustusest või vähendada seda, kui ilmneb, et kohustuse täitmine on põhjendamatu töötaja ja tööandja vaheliste eriliste sidemete ja ühiste huvide tõttu, mis tulenevad nendevahelisest salajasest kokkulepest;

- c) keelduda artiklis 3 nimetatud kohustusest või artiklis 7 nimetatud tagamiskohustusest või neid vähendada juhtudel, kui töötaja ise või koos oma lähisugulastega oli tööandja ettevõtte olulise osa omanik ja mõjutas oluliselt selle tegevust.

#### Artikkel 13

Liikmesriigid teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele käesoleva direktiivi reguleerimisalasse jäävate siseriiklike maksejõuetusmenetluste tüübid ning kõik nendega seostuvad muudatused.

Komisjon avaldab need teatised *Euroopa Liidu Teatajas*.

#### Artikkel 14

Liikmesriigid esitavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud õigus- ja haldusnormide teksti.

#### Artikkel 15

Hiljemalt 8. oktoobril 2010 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande artiklite 1 kuni 4, 9 ja 10, artikli 11 teise lõigu, artikli 12 punkti c ning artiklite 13 ja 14 rakendamise ning kohaldamise kohta liikmesriikides.

#### Artikkel 16

Direktiiv 80/987/EMÜ, mida on muudetud I lisa loetletud õigusaktidega, tunnistatakse kehtetuks; see ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud I lisa C osas esitatud direktiivide ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt II lisa esitatud vastavustabelile.

#### Artikkel 17

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

#### Artikkel 18

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 22. oktoober 2008

*Euroopa Parlamendi nimel*  
president  
H.-G. PÖTTERING

*Nõukogu nimel*  
eesistuja  
J.-P. JOUYET

*I LISA***A OSA****Kehtetuks tunnistatud direktiiv koos muudatustega**

(osutatud artiklis 16)

Nõukogu direktiiv 80/987/EMÜ (EÜT L 283, 28.10.1980, lk 23).

Nõukogu direktiiv 87/164/EMÜ (EÜT L 66, 11.3.1987, lk 11).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/74/EÜ (EÜT L 270, 8.10.2002, lk 10).

**B OSA****Muutev õigusakt, mida ei tunnistata kehtetuks**

(osutatud artiklis 16)

1994. aasta ühinemisakt

**C OSA****Siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevad**

(osutatud artiklis 16)

| Direktiiv  | Ülevõtmise tähtpäev | Kohaldamise tähtpäev |
|------------|---------------------|----------------------|
| 80/987/EMÜ | 23. oktoober 1983   |                      |
| 87/164/EMÜ |                     | 1. jaanuar 1986      |
| 2002/74/EÜ | 7. oktoober 2005    |                      |

## II LISA

## Vastavustabel

| Direktiiv 80/987/EMÜ | Käesolev direktiiv |
|----------------------|--------------------|
| Artikkel 1           | Artikkel 1         |
| Artikkel 2           | Artikkel 2         |
| Artikkel 3           | Artikkel 3         |
| Artikkel 4           | Artikkel 4         |
| Artikkel 5           | Artikkel 5         |
| Artikkel 6           | Artikkel 6         |
| Artikkel 7           | Artikkel 7         |
| Artikkel 8           | Artikkel 8         |
| Artikkel 8a          | Artikkel 9         |
| Artikkel 8b          | Artikkel 10        |
| Artikkel 9           | Artikkel 11        |
| Artikkel 10          | Artikkel 12        |
| Artikkel 10a         | Artikkel 13        |
| Artikli 11 lõige 1   | —                  |
| Artikli 11 lõige 2   | Artikkel 14        |
| Artikkel 12          | —                  |
| —                    | Artikkel 15        |
| —                    | Artikkel 16        |
| —                    | Artikkel 17        |
| Artikkel 13          | Artikkel 18        |
| —                    | I lisa             |
| —                    | II lisa            |